

Kouluttajana ulkomailla – haastateltavana Eija-Liisa Rautiainen

kysymykset laati Kristiina Jussila

- Kuka olet ja mitä sellaista haluaisit kertoa itsestäsi, jota muut eivät välttämättä sinusta tiedä?

Olen Eija-Liisa Rautiainen, psykologi ja perhe- ja pariterapiakouluttaja Helsingistä, kolmen aikuisen pojan äiti. Mitähän tässä nyt kertoisin. Ystäväni tämän tietävätkin, olen innokas julkisten saunojen kävijä ja avantouimari. Kesällä iloni on mattolaiturilta uimassa käyminen.

- Millainen on ollut sinun tiesi perheterapeutiksi/ perheterapeuttina tähän hetkeen?

Perheterapia on kiinnostanut minua työurani alusta alkaen, tai oikeastaan jo sitä ennen opiskeluaikana Jyväskylän yliopistossa. Muistan professori Jukka Aaltosen perheterapialuennoilla ajatelleeni, että tämä on järkeenkäyvä – auttaa ihmisiä yhdessä heidän läheistensä kanssa. Hakeuduinkin perheterapiakoulutukseen heti oltuani kaksi vuotta töissä psykologina, joten olen ollut perheterapeutti lähes koko työurani ajan. Perheterapeutti on näin ollen minulle keskeinen osa ammatti-identiteettiäni.

Perheterapeutiksi valmistuttuani jatkoin lisäopintojani ensin psykoterapian erikoispsykologikoulutuksessa, sitten vet-perheterapiakoulutuksessa ja sitten tein vielä väitöskirjan pariterapiasta masennuksen hoitomuotona. Olen siis aina ollut innokas opiskelemaan ja oppimaan uutta. Työn ohessa opiskeleminen oli mielenkiintoista ja auttoi myös jaksamaan työssä, niin paljon uusia ajatuksia, työtapoja, ymmärrystä ja oivalluksia koulutukset tarjosivat.

Tein töitä kaksikymmentä vuotta aikuisten mielenterveystyössä Kuopiossa ja viimeiset kymmenen vuotta olen toiminut kouluttajana, työnohjaajana ja perhe- ja pariterapeutina Helsingissä.

- Mitkä ovat sinulle tärkeät (elämääsi tai) työtäsi ohjaavat arvot?

Ensimmäisenä tulee mieleen toisen kunnioittaminen. Hakiessaan apua auttamisjärjestelmästä ihmiset ovat meidän ammattilaisten armoilla, kuten eräässä artikkelissa osuvasti sanottiin, joten on erityisen tärkeää kunnioittaa heitä ja suhtautua heihin arvostaen ja hyväksyen.

Toisena mainitsisin avoimuuden. Minulle on tärkeää yrittää avoimella mielellä suhtautua elämään ja avautuviin mahdollisuuksiin. Jim Wilson puhui yhdessä koulutuksessa siitä, että voi olla possibilitisti (ei niinkään optimisti tai pessimisti) ja se oli minusta hyvä sana. Minulle on tyypillistä pyrkiä löytämään ne mahdollisuudet, jotka ko. tilanteessa ovat löydettävissä. SPR:n turvatalon seinässä näkemäni motto Kaikille asioille on mahdollista tehdä jotain tiivistää jotain tästä asenteesta.

- Miten sinusta tuli kouluttaja?

Kouluttajuus on tainnut olla minussa hyvin pitkään, tässä voisin sanoa, että nuoruusiästä alkaen. Hain lukion jälkeen luokanopettajakoulutukseen mutta en päässyt silloin opiskelemaan opettajaksi. Jälkeenpäin olen monesti ollut tyytyväinen siihen, etten päässyt, koska näin tulini hakeneeksi ensin kehityspsykologian koulutusohjelmaan ja sieltä vielä vaihdoin psykologiaan. Näin päädyin, en tosiaankaan mitenkään määrätietoisesti hakeutunut, ammattiin, jossa olen päässyt tekemään todella mielenkiintoista työtä, mm. kouluttamaan ammattilaisia perhe- ja pariterapeuteiksi ja myös työnohjaajiksi.

Vet-koulutukseni päätyttyä minua pyydettiin kouluttajaksi Dialogicin järjestämiin perheterapeuttikoulutuksiin. Ilahduin tästä pyynnöstä ja lähdin mielelläni mukaan koulutuksiin. Aikani Kuopiosta Helsingissä kouluttamassa käytyäni aloimme puhumaan siitä, voisinko alkaa tekemään kouluttajan ja työnohjaajan työtä kokopäiväisesti ja niin päädyin muuttamaan Helsinkiin kesällä 2012. Tämä yrittäjäksi ryhtyminen oli iso muutos minulle, olin siihen saakka aina pitänyt itseäni julkisen sektorin työntekijänä. Toisaalta oltuani pitkään samassa työssä kaipasin muutosta ja näin lähdin tälle tielle, joka on osoittautunut todella omaksi, vaativaksi ja antoisaksi!

Koulutusten siirryttyä yliopistojen alaisuuteen olen toiminut perhe- ja pariterapiakoulutusten pääkouluttajana Dialogicissa. Nyt keväällä valmistuu kuudes koulutusryhmä ja meneillään on tällä hetkellä neljä koulutusryhmää, joissa toimin pääkouluttajana. Vastuullani on erityisesti koulutuksen teoriaopetus ja koulutukset kokonaisuutena. Lisäksi olen kouluttanut myös työnohjaajakoulutuksissa.

Mainitsin aiemmin olevani innokas oppija ja sitä, uuden oppimista, tämä kouluttamistyö kaiken aikaa tarjoaa. Minusta on jatkuvasti mielenkiintoista miettiä, miten voimavarakeskeisyyttä, dialogisuutta ja perhe- ja pariterapian erilaisia taitoja voi opettaa. Sitä tehdessä oma ajatteluni kehittyy ja kirkastuu kaiken aikaa, näin uskoisin.

- **Missä ja millaisia koulutusprojekteja sinulla on ollut ulkomailla?**

Olen ollut kouluttajana Australiassa, Sydneyssä järjestetyssä kolmivuotisessa Open Dialogue Sydney -koulutuksessa. Sen lisäksi olen kouluttanut Genevessä, Tartossa, Brnossa ja Reykjavikissa sekä vierailut etänä Japanin Open Dialogue - koulutuksessa. Lisäksi tänä keväänä päättyy kolmas avoimen dialogin kansainvälinen kouluttajakoulutus, jossa olen mukana kouluttajana. Mainitsen tämän koulutuksen tässä, koska vaikka koulutus tapahtuu Espoossa, se on kansainvälistä kouluttajana toimimista mitä suurimmassa määrin.

Olen ollut tekemässä koulutuspsykoterapiaosuutta ja pitänyt teoriaworkshoppeja. Näihin ulkomaan projekteihin liittyy usein myös paljon suunnittelutyötä, zoom-kokouksia ja sähköpostikirjeenvaihtoa.

- **Mitä tuo em. on antanut sinulle omaan työhösi tai kouluttamiseen kotimaassa?**

Ensiksi tulee mieleen ne monet kohtaamiset erilaisten ihmisten kanssa. On ollut todella hienoa päästä kouluttamaan ammattilaisia eri puolella maailmaa!

Olen paljon pohtinut sitä, miten dialogiset ajatukset kytkeytyvät eri maissa oleviin erilaisiin työtodellisuuksiin. Mikä näissä ajatuksissa ja työtavoissa on suomalaista, mikä taas sovellettavissa missä vain? Esimerkiksi Suomessa dialogista työtapaa on kehitetty julkisissa palveluissa. Muualla palvelut voivat olla paljolti yksityisiä. Tällaisissa konteksteissa vaikkapa verkostokeskeisen työn toteuttaminen on paljon mutkikkaampaa.

Kouluttaminen ulkomailla on antanut mahdollisuuden kirkastaa omaa ajattelua siitä, miten ymmärrän dialogisuuden. Kuten jo sanoin, opettaminen on tehokas tapa itse oppia. Osallistujien kysymykset ja myös väärinkäsitykset, joita väistämättä aika ajoin tapahtuu, ovat myös hyvin opettavaisia ja auttavat ymmärtämään aina uusia puolia työkäytännöistä, teorioista, vuorovaikutuksesta ja kulttuurista.

Ulkomailla työskentely on myös vaativaa ja välillä raskasta. Yhteisen ymmärryksen löytäminen paikallisten koulutuksen järjestäjien kanssa siitä, mitä ollaan tekemässä ja miksi,

on osoittautunut tärkeäksi eikä aina niin helpoksi saavuttaa. Myös matkustaminen, niin paljon kuin siitä nautinkin, osaa olla myös väsyttävää.

- **Mitä haluaisit tuoda suomalaiseen perheterapiakenttään ulkomailta?**

Haluaisin tuoda Suomeen sitä innokkuutta, jolla kansainväliset opiskelijamme dialogisuuteen suhtautuvat. Perhe-, pari- ja verkostokeskeisen työtavan tehoon luottamista ja sen vahvuuksien esilletuomista palvelujärjestelmän kehittämisessä.

Kokemusasiantuntijoiden kanssa yhteistyö on monissa maissa paljon pidemmällä kuin meillä Suomessa, sitä haluaisin myös meidän oppivan lisää.

Toisaalta olen oivaltanut, että meille aika itsestään selvät asiat voivat olla muissa maissa ihailtuja ideaaleja, joten olen kyllä oppinut myös arvostamaan suomalaista tasa-arvoista ja avointa yhteiskuntaa ja palvelujärjestelmää.

- **Mitä odotat tulevaisuudelta?**

Olen juuri jäänyt pois Dialogic oy:stä ja sitä myöten luovun pikkuhiljaa kouluttajan tehtävistä perhe- ja pariterapia- sekä työnohjaajakoulutuksissa. Tehtyäni kouluttamistyötä toistakymmentä vuotta päätoimisesti ja tiiviisti näissä pitkissä koulutuksissa kaipaen uusia tuulia työhöni.

Kouluttamisesta nautin ja haluan sitä jatkossakin tehdä. Toivon voivani jatkaa jonkin verran kouluttamista kansainvälisesti. Lisäksi mielessäni pyörii ideoita uudentyypisistä koulutuskokonaisuuksista, joissa voisi yhdistyä palvelujen yhteiskehittäminen, lähi- ja etäopiskelu, dialogisuus ja itselleni uudet teemat. Saa nähdä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan!

- **Millaisia terveisiä haluaisit lähettää lehtemme lukijoille?**

Aurinkoista kevättä ja kesää teille, lukijat!